

Uredništvo in uprava:
Strossmajerjev trg 1 / Tel. št. 73

Leto XXV.

Št. 12.

Kranj, 22. marca 1941.

Izhaja vsako soboto
Naročnina: celoletno din 40,
polletno din 20, četrtletno din 10

Naše zgodovinsko poslanstvo

Slovenska samobitnost je tvorba tisočletnih izročil in zgodovinskih dogajanj na tem zemljepisno tako znamenitem ozemlju. Vrinjeni v obod Srednje Evrope smo po Jadranskem morju prednja straža vzhodnega slovanstva in vez Slovanov s severa.

Vprav na temo sotočju treh velikih kultur smo kot odbojnik, ki ima svoje določeno poslanstvo že iz davnine, da se naša prihodnost ustvarja le ob sodelovanju s sorodnimi narodnimi individualnostmi. Vsakršen poseg v naše ozemlje ali v našo posebno samobitnost bi ponemil ne le grobo krštev sosedstvenih odnosa, marveč bi tudi ogražal ves zgodovinsko-zemljepisni stav našega poslanstva. Naša slovenska narodnost je organizirana celota, ki v sklopu jugoslovanske državne skupnosti z neokrnjenimi pravicami vzmožuje vse tvorbe sil Slovencev, Srbov in Hrvatov za skupno prizadevanje za mir in nov red v Evropi.

Našo narodno individualnost (etnos) ne moremo tlačiti v nobeno plemensko razpredelnilico. Smo kakor panj s svojo matico (duše narodne zavesti) v slovanskih, posebej v jugoslovanskem čebelniku. Smo rezultanta živega bitja v živiljenjskem prostoru, ki nikogar ne ograže in se v svojem okolju in po svojem posebnem poslanstvu samobitno razvija tudi v koristi našega sosedstva v državnih mejah naše krvi.

Vsakršen nacionalizem, ki državnim komponentam odreka pravico do nemotenega obstanka in narodnega razvoja, ubija duha skupnosti. Duhovno edinstvo, ki v državni ideji razvija iz posebnih vrednot enotno jugoslovansko lice in zmisel za zdravo sožitje vseh narodnosti, se mora naslanjati predvsem na čistivo slovenske pripadnosti in na tiste dobrine, ki jih seskupljata etnografija in etnologija v sklopu državne skupnosti.

Vsekakor delček države, zlasti narodna komponenta, mora dihati, se hraniti in se razvijati iz celote po svojih posebnih naravnih danostih, iz katerih se, skladno vekotrajno živiljenje državne skupnosti. Vselej in povsed pa je treba oblikovati državljanina iz posebnosti njegove narodnostne pripadnosti. Vsak posameznik mora biti svoj, da se pravilno v njem razvije resnično družabno bitje, ki so mu hkrati v enaki meri vrojene ali privrojene lastnosti človeka, narodnjaka in državljanina. Kjer se siloma krije ali utesnjujejo te lastnosti ali se tej ali oni daje prednost na škodo drugih, se nobeno živo bitje ne more z uspehom in trajno ubraniti slabim nagnjenjem, ki ga ponuja na raven „človeške zveri“ (la bêt humaine).

Sloveni, ker smo Sloveni, in kot Slovani, in kot Slovani evropskega juga pripadamo v državno skupnost kraljevine Jugoslavije. Naš živiljenjski prostor in vsestranska naša prihodnost in blagostanje — vse to je brezpojno vezano z usodo in veličino Jugoslavije in njenega vladarskega doma.

In od vsega tega nismo in ne moremo biti nikomur ovira za mir, srčno in prihodnost nove Evrope!

Načela zadružništva

Banska uprava je v ponedeljek priredila v Kranju že drugi tečaj o kmetijskem zadružništvu, ki ga je vodil okrajin referent za kmetijstvo, g. Wernig. Ker je bil predmet tečaja zelo poučen in prepotreben za našo podeželje, predavanja pa temeljita in zanimiva, bi bilo pričakovati vsekakor nekaj več udeležbe. Tukrat sta predaval g. Tirš, zadružni revizor, in g. Lesjak, ravnatelj Gorenjske kmetijske zadruge. Prvi je govoril o zadružništvu, drugi pa o poslovanju blagovnih zadrag.

Iz predavanja g. revizorja Tirša posnemamo nekaj bitnih misli o načelih zadružništva. V pribidi so številki pa bomo skušali priobčiti vsaj nekaj vsebine iz predavanja g. ravnatelja Lesjaka.

Zadružništvo je kot gospodarski sestav dejanska skupnost vseh članov. Od kapitalistič-

nega sestava se zadružništvo razlikuje zlasti v tem, da kapitalistično gospodarstvo teži k brezobzirnemu izrabljaju vseh sredstev in okoliščin v korist posameznika. Dosledno izpeljan kapitalistični družabni red kot gospodarski sestav vodi k neizmernemu bogatjenju nekaterikov in k popolnemu obubožanju delovnih slojev.

Komunistični družabni red postavlja državo v vlogo, ki jo sedaj opravlja kapitalistični gospodarski sestav. Ta gospodarski sestav, dosledno izpeljan, daje državi monopol izključnega delodajalca. Odnos med državno upravo in državljanom so dejansko odnosi med neomejenim delodajalcem in brezpravnim delojemalcem. Država na komunističnem gospodarskem sestavu ima namreč v državljanih samo številke, temelječe na enakosti vseh posameznikov neglede na njihov stan in poklic. To je pa praktično neizvedljivo. Kjer ni osebne zavesti in osebnu odgovornost v odnosu posameznika do družbe in vesti, ne pomaga proti zlorbam noben paragraf.

Država v komunističnem zmislu je sama sebi namen, in je hkrati tovarnar in poljedelec, trgovec in kupec. Nele da v takem setavu ni naravnega ravnoevsa cen, marveč so tudi diktirane cene ali neenake, kar je v protislovju z načeli komunizma, ali pa se enakost cen izvaja na pritisk in izkorisčenjem delovnega ljudstva. Naravni pogoji in zemljepisne danosti niso in ne morejo biti povsod in v vseh delih države enake, kakor tudi ljudje in njihov način življenja niso enaki.

Edina resnična skupnost je zadružništvo. Zadružno gospodarstvo upošteva osebnost in krajevne razmere. Predvsem stremi za tem, da se do popolnosti izvaja krščansko načelo ljubezni do bližnjega. V zadruzi imajo vsi člani enake pravice in dolžnosti. Toda za uspešno delovanje zadružna je potrebno sodelovanje vseh članov in zavest, da je v skupnem gospodarjenju izločeno vsakršno izkorisčanje v odnosih med zadružno in njenim članstvom.

Z neprestanim bobnjanjem o kapitalizmu na vseh zborovanjih, sestankih in v časopisu smo prišli tako daleč, da je kapitalistični duh okupil skoraj slehernega človeka. Vsak, kdor kaj prodaja, hoče dosegči kar največ, kdor pa kupuje, pa gleda, da kupi kar najceneje.

Ta kapitalistični duh se je prav živo pokazal tudi med zadružniki ob prilikah zadnje deinarne krize. Vzemimo za primer naše kreditne zadružne. Ves zadružni kredit sloni vendar na medsebojnem zaupanju med članstvom in zadružno. Saj so po večini kreditne zadruge temeljile na neomejenem jamstvu. In nobena zadružna ni imela toliko vlog, da bi se to jamstvo moglo izčrpati. Banke, ki imajo delniško glavnico, jamčijo za vloge samo s svojo glavnico. Njihove vloge pa čestokrat presegajo tudi desetkratno višino delniške glavnice. Tudi glede dovoljevanja kreditov so zadruge varnejše. Če so kreditne zadruge izgubile zaupanje vlagateljev, je to izključno krivda na ne razumevanju članstva glede dolžnosti svojim zadružnim. Ko se je razglasila kmetska začetka, so člani-dolžniki na vse kriplje delali na to, da bi se izognili vračanju dolgov. Niti obresti niso plačevali.

To je, vidite, plod sebičnosti in izrodek kapitalističnega sestava. Kreditna zadružna sloni vendar na krščanskem načelu ljubezni do bližnjega: pomagati slabšejšim s sodelovanjem močnejših. Pa so vlagatelji šli in brez nujne potrebe dvigali svoje prihranke, češ da sem le jaz sit, vse drugo pa naj konec vzame. Kazen jim je sledila za petami, ko so prodajali knjižice pod vrednostjo.

Ce vsi člani sodelujejo v zadružni in z nju žive v resnično zadružnih odnosih, potem je vsaka zadružna in ob vsakršnem potresu najvarnejše zaklonišče in zmožna življenja.

Da se to sodelovanje doseže, je potrebno, da so zadruge s svojim članstvom v krajevnem območju, da se tako ustvari neposredna zveza med zadruge in posameznimi člani.

Blagovno zadružništvo dobi šele pravi ponjen, če članstvo kupuje vse svoje potrebe pri zadružni, z druge strani pa vse svoje proizvode prodaja le njej. Kdor pristopi v zadružno samo zaradi tega, ker mu trenutno kaže, da bo kaj pridobil: pa izstopi, ko bi bilo treba

tudi kaj tvegati za zadružno, ta ni zadružnik. Korist zadružnikov je v tem, da iz malih proizvajalcev postanejo veleprodajenci, ki po zadrugi izločijo posredovalce in svojim proizvodom dosežejo pravične cene. Enako je tudi pri nakupih. Ce zadružna kupi blago in večji količini, izloči vmesni dobikec nadrobne prodaje. Ta vmesni dobikec pride v korist zadružnika.

Pri tem pa je treba dosledno izvajati načelo enakosti vseh članov. S pravilnim pojmovanjem zadružne miselnosti moramo zatreći tudi v sebi kapitalističnega duha. Za primer naj povem, da se kaj rado zgodi, da je v vagonu krompirja, ki ga zadružna proda naprej, vmes se tudi kaj drugega, kar poveca težo krompirja. Tako izkorisčanje ni v čast ne zadružni, še manj pa članstvu. Vsako izkorisčanje svojega bližnjega, zlasti če je le-ta v stiski, pokazuje kapitalistično miselnost.

Zato je tudi novi zadružni zakon popolnoma izločil iz zadružništva kapitalistični gospodarski sestav. Zadružna ne sme delati zase nobenega dobikec, nikar še da bi kak dobikec celo delila med zadružnike. K pravilnim cenam sme priračunati samo svoje režische stroške tako takrat, ko kupuje za članstvo kakor takrat, ko prodaja članstvo.

Da pa se dosežejo pravične cene, mora biti vodstvo zadružnega v sposobnih, požrtvovalnih in nesobičnih rokah.

Tisti, ki oznanjajo čovrnost v novem državnem redu, se ne bodo izkopalni iz kapitalistične miselnosti v nobeni prisilni obliki. Med nami mora živeti trdna vera, da je samo zadružništvo po svoji nesobičnosti zmožno ustvariti novi gospodarski red po krščanskem načelu.

Krajevne organizacije so celice, ki se združujejo po istih načelih v okrajne zadružne organizacije in le-te v večje zveze.

Zadružna misel si mora utreti pot, po kateri nam bo hoditi, da zmagá medsebojna ljubezen nad kapitalističnim izkorisčenjem bližnjega.

V združenju je moč tudi majhnih in slabotnih velikih in pomembnih.

Ogledalo tiska

Z mariborskem „Večerniku“ g. prof. Lojze Bizjak razpravlja v članku „Ali je naša malodružnost upravičena“, kako podrejen človek v naših umišljeno majhnih razmerah ves vrhol v želji za napokičenimi dobrinami, ugodnem položaju in udobnem izživljanju. Otdot prihaja v kritičnih razdobjih vsa malodružnost. Kje je v takih živiljih tisto, kar imenujemo osebnost, značaj in dostojanstvo človeka! Ali ni žalostno pogledati v tako zvrst ljudi, ki so pripravljeni na vse, celo na usodno dejstvo, izdati samega sebe! Iščimo vendar v sebi, v svoji in svoji narodni sredini, ki je živa, vekovtrajna in se dviga v zgodovinskem rast stoletnih žrtev in naporov, iz katerih smo zrastli mi vši, ki smo seme izkravalega naroda... Ne pozabimo, da samo iz dolžnosti in naporov se poražajo pravice, ne pa obratno.

Pogum, in varnost naših mej in domov bo trdnal!

Isti dnevnik priobčuje nadalje zanimiv članek g. dr. Igora Rosine. Članek avodomava navaja besede, ki jih je leta 1918 naslovil Ljuben v odpri tem pismu ameriškemu delavcu, češ „da ni socialist, kdor ni pripravljen žrtvovati svojo domovino za socialno revolucion.“ To blodno načelo se je pokazalo kot sijajno orožje sovjetske politike. Otdot poraz Francije, četudi se je francoskemu delavcu neprimerno bolje godilo, kakor se godi ruskemu delavcu po sovjetskim rezimom. V teh trdih časih se to čudno zanesenja vprav na francoskem delavcu, preizkuša v trpljenju in pomanjkanju, če še kaj drži reko: „tant pis, tant mieux“ (kolikor slabše toliko bolje). Sovjeti seveda na tako hudo preizkušnjo ne smiju misliti. Angleški delavec je trezno materialističen. Viharni boji so ga izučili, da opušča direktno akcijo in živo veruje v zmagu demokracije, ko se bo z listinami več doseglo, kakor s prelivanjem istorodne krije. Angleški delavec se bori za svojo domovino skupaj z lordi in kapitalisti, ki so s slovenskimi pri nas smešno neznavni v svojih premoženjskih razmerah. Angleški delavec se dobro zaveda, da od skupnega domo-

vinskega kruha ima tudi sam svoj dobršen kos. Zato ne daje vrabca iz rok za goloba na strehi. Že od Cromwella sovraži vsako diktaturo, pa najsi je še tako zapeljiva. Majhne so naše razmere. Kakor nekoč „stajerci“ (in teh niti zdaj ne manjka v prepleškanem varovalu), so tudi danes med delavci in celo med izobraženci taki, ki pravijo, če bolje je, da pripadamo večji skupini. Taki, ki malijo slovenstvo in pomen njegovega zgodovinskega poslanstva, bi se za skledo suženjske leče prodali vsemu, kar se jim zdi večje. Sloveni smo vprav po demokraciji dozoreli v trdno narodno skupnost. Če je še vedno tuj kapital na naših tleh, ni to slabost domovine, ampak pogon k vse večji dejavnosti našega preiskušenega domoljuba. — To so bitne člankarjevi misli, ki dokazujojo, kako je tudi pri nas kasilo same brezdomovinske komunizma za „ljudsko fronta“, ki naj razoroži v nas človeka in domoljuba, a zdaj razrazoži tudi Sovjetijo...

„Del. pravica“ se je kar v uvodniku razpisala o mrharjih. O njih pravi, da živijo od nesreč drugih. Nato članek razvršča mrharje v razne zvrsti. Članek izzveni, češ da je vse to mrharjenje grdo natalcevanje, naperjeno proti marksizmu. — Ko bi pisec vsaj malce globlje misil, bi moral priti do edino logičnega sklepa, da je SSSR največji dobitelj pravice, da je mrharjenje, ki se posebno v zadnjem desetletju bohotno razplasi po raznih „ljudskih frontah“ v svetu na veliko škodo prizadetih držav in neizmernih žrtev med delavstvom. Ko bi ne bilo teh mrharjev in njihovih central v Moskvi, bržas ne bi bilo prišlo do vojne, vsekakor pa ne do tako strahovitega svetovnega klanja, kakršno je in se nam še huje napoveduje. In iz teh razvalin življenja si obeta svetovna revolucija — ta največji mrhar — svoj plen iz obetih taborov te strašne vojne.

„Slovenska beseda“ prinaša uvodnik g. dr. M. Kopša o narodnoradikalni stranki in Hrvatih. Ta obširni članek je omembe vreden le toliko, kolikor dokazuje, kako malo je našemu izobraženstvu znano zgodovinsko dogajanje našega zedinjenja. Glede Hrvatske banovine moremo ugotoviti le, da so Hrvati načelno dobojevali svojo pravico do avtonomije. Narodni sporazum z dne 26. avgusta 1939 je izvršeno dejstvo! Trditev, če da narodnostne avtonomije teže k samostojni državnosti, je Pašićeva zapuščina, ki je bila že neštetokrat ovržena. Zgodovinske in zemljepisne danosti so močnejše za teženje k skupnosti, kakor pa razdiralna tuja propaganda. Sklicevati se na federativne države, ki so nastale pred uveljavljenjem narodnostnega načela, češ da ne krije svojih zveznih ozemelj s homogenimi narodnimi pripadniki, dokazuje vprav nasprotuo, kar bi hotel članek. Moč komponente v starri federativni demokratični državi, kakor n. pr. v Švici, sloni na trdnih zgodovinskih temeljih, ki jih poznejsja probuja narodne zavesti le utrije v njihovi narodni svobodi. Pri nas Hrvati in Slovenci pa je narodna zavest, da je zgodovinsko pregnetena in vključena v vse komponentne sile, ki so zrele in hotene za skupno državno življenje s Grbi. Tudi v Bosni in Hercegovini so trdno zasidrane zgodovinske jugoslovanske komponentne sile, ki odklanjajo tako velikosrbstvo, kakor velikohrvatstvo kot preživelovo veličevanje najnosti. Presmešna, če bi ne bila žalostna, je trditev, da bi velikosrbska miselnost bila žrtev za srbsvo, ker bi sicer morali upoštevati tako žrtev tudi pri Hrvatih z nekdanjim velikohrvatstvom. Če smemo verjeti Suplu, se londonski pakti ni sklenil brez vednosti Pašića. Po tem paktu, je Veliki Srbiji bilo določeno največ 400.000 katoličanov. Šele dogodki na srbskem bojišču, umik čez Albaunjo, potovanje regenta-prestolonaslednika Aleksandra v Paris in London, ustanovitev I. srbske prostovoljske divizije v Šodesi, majska deklaracija in tej sledenje kriška deklaracija, nato zlonruške fronte — vse to je podprlo Trumbičev odpor proti londonškemu paktu. — Če hočemo biti res veliki, moramo jugoslovansko komponentno skupnost sprejeti z vso dušo, in opustiti vse, kar nas ovira k velikemu cilju — k zadovoljivi notranji ureditvi vseh komponent Velike Jugoslavije.

Akademija F. O. in D. K.

15. marca ob 8 zvezd je bila v dvorani novega Ljudskega doma akademija, ki sta jo priredila FO in Dekliški krožek z vsemi odseki.

Pri akademiji je sodelovala godba pianinskega polka škofjeloškega, nekatere vaje pa je spremljala na klavirju gđe Torkarjeva.

Akademiji je bila razdeljena na dva dela in jake početeno kombinirana.

Fo državni himni so nastopili mladi junaki, mladina v ljubkih enotnih uniformah z lesenimi puškami, prihajali so na odčer z vseh strani, med tem ko je godba svirala "poplah". Edino padcev je manjkalo. Publike, ki je do poslednjega kotička napolnila dvoranjo je mlađim junakom in njihovemu generalu navdušeno aplavdirala.

Lepa vaja, popolnoma v stilu sodobne gimnastike, je bila vaja z drogom. Jako lepa, a silno težka, izvajana je bila dobro.

Ljubko vajo so nam podale deklice s "Pri studencu". Srčano, dobro podano, da skoro igrajo ob prijetnih mladih glasih pesem "Eno rože ljubim!"

Posebnost zase so bile vaje fantov na drogu. Šest nastopov in šest veletočev! To pa sami asi!

Članice dekliskega krožka so nastopile za uvod z lepo izvajano vajo s kiji, kjer so imela dekleta, bodimo odkriti, malo tremre, se so pa zato v drugem delu programa, brižljivo odrezaše z dalmatinskim žajkašem. Toda to je bil za slehernega užitek.

Kleč in izklesan je bil Vovkov govor, za zaključek pa imponantna, globoka nova naša pesem: "Tebi zemlja naša sveta...", ki jo je spesil naš Joža Vovk, komponiral pa dr. Tomc. Pelo jo je skupno sto trideset pevcev in je imela izreden učinek.

Z akademijo smo bili na splošno zadovoljni. Z nekaterimi točkami bolj, z drugimi manj. V boleto bo treba stopati po sedanjih trdnih stopenjah in jih še uglatiti. Trdno naprej, do popolnega, svetlega cilja, kljub težkim in mračnim dnem.

Dr. ... t.

Gospodarstvo

Za večjo dobičenosnost prasičjereje!

Cimi krščja je doba od gnezda do prodaje, tem večji je relativni čisti dohodek prasičjereje. K osnovni krmi svinj, krompirju, pesi in žitu je zaradi tega dodati vedno tudi nekaj bejakovinaste krme (posnetega mleka, ribje moke ali preš), da se ta krmina bolje izrabijo in se svinje hitreje redijo. V dobi rasti in za časa pitanja dajmo torej na žival poleg navedene osnovne krme vedno še 2 do 6 litrov posnetega mleka ali 100 do 300 gr. ribje moke na dan.

Ali je krt škodljiva ali koristna žival?

Pogostoma vprašajo gospodarji pri kmetijskih predavanjih, kako bi se dalo uničiti krt. Domnevajo pač, da je krt škodljiva žival. Predvsem gre za škodo, ki jo travi na travnikih povzročajo krtine. Ta škoda pa se niti primerjati ne da s koristjo, ki jo krt opravlja v zemlji. Krt namreč pozobuje ves mrčes in vse črve, ki bi sicer uničili korenine rastlin. S tem krt desketrat več koristi, kakor pa škoduje. Na njivah je škoda na krtin sploh nezaznavna. Tu krt samo koristi. Zato nikar ne uničujemo krtov, marveč jih povsod tam, kjer bi jih moralo bilo le preveč, polovimo po možnosti kar žive in prenesemo na drugo njivo.

Sedmo več buč in sončnic, da bo več olja!

Buče uspevajo skoraj vsepravosod in nam dajo zelo mnogo olja. Na površini enega mernika (1000 kv. m) posajene buče nam lahko dajo toliko olja, da to zadostuje 8 do 10 članski družini za celo leto. Izpraznjene buče, rezane z zeleno koruzo ali koruznimi stebli pa dajo prav dobro snov za kisanje in za polnitve silostnih jam. Sajenje buč je priporoča "v velikem", predvsem večjim posestnikom, ki že uporabljajo (na Gorenjskem, žal, še prav malo) siloso za kisanje zečene krme.

Sončnice prav zelo gojijo v nekaterih krajih Stajerske. Sadijo jih ob robovih koruznih ali krompirjevih polj ali same zase. Sadimo

jih lahko že meseca aprila, ker jim slana ne škoduje. Sončna zrnja sadimo v 70 cm vsak-sebi oddaljene vrste, v vrsti pa ravno tako v oddaljenosti 70 cm. Sončnično polje je treba dava do trikrat okopati. V času cvetenja odstranimo pločje do srede steba in ga porabimo za krmo svinjam ali govedi. V septembetu odrežemo sončnico od steba, izluščimo zrnje ki jih tanko razsutja posušimo na soncu. Kakovost olju je zelo odvisna od sušenja semena. 4 do 5 kg sončničnega zrnja nam da 1 liter okusnega olja.

Pomagajmo ozimnam, ki so slabo prezimile

Zal, trenutno ni dobiti priljubljenega čilskega solitra in superfosfata s katerim bi trosili po šibkih oziminah. Za čilski soliter imamo sicer nadomestek v apnenem dušiku, toda za superfosfat, razen razklejene kostne moke, ni pravega nadomestila. Pri gnojenju samo z apnenim dušikom pa je previdnost umešna, ker na preveč močni ali na fosforini kislini revni zemlji dušik lahko povzroči poleganje žita. Mesto navedenih dušikovih umetnih gnojil je za šibke ozimine prav dobra tudi gnojnica, katere nam pa, žal, še večnoma primanjkuje. Povsod še nimamo urejene, nepropustne gnojilne jame, ali pa imamo premajno (premalo prostorno) jame in smo tako že destokrat pozimi primorani razvražati dragoceno gnojilo. Tedaj pa imamo od gnojnice le malo haska. Gnojnico je dati rastlinam v usta", pravijo Švicari. Zelo se priporoča, da na vsakih 100 litrov gnojnico primešamo pol do 1 kg superfosfata.

Bolje kakor samo z apnenim dušikom je gnojiti slabim oziminam povrhu na suho zemljo ob suhem vremenu z nitrofoskalom, ki ima poleg dušika tudi fosfor.

Pšenico, ki je slabo ali dobro prezimila, torek vsak posevek pšenice, temeljito pobranjimo, medtem ko bi bilo rž in ječmen pobranati le, ako bi bil posevek preveč gost. Za rž se spomladni priporoča navadno valjenje. Sploh je vse ozimine, ki jih je morebiti vzdignil mraz, vajati, ako tegu že nismo storili z minulem mesecu. Pozneje izdatno branjanje pa je pri pšenici vsajec še prav koristno.

W.

Neodvisnost, svoboda in mir

V nedeljo, dne 16. t. m., je sklicala okrajna JRZ za radovljški okraj širšo sejo svojih zupnikov v dvorani Ljudskega doma v Radovljici. Seje so se udeležili zastopniki vseh krajinskih organizacij radovljškega okraja z vodilnimi osebnostmi naših občin. Na seji je postal g. minister dr. Miha Krek obširno poročilo o našem zunanjopolitičnem in notranjopolitičnem položaju.

G. minister je zbranim zaupnikom jasno orisal ocenjevalni način vojne taktike anglo-saške vojne stranke ter premoč vojaške moći orednjih sil. Iz poznanja vojnega položaja v sedanjosti in njegovega razvoja, zlasti v bližnji bodočnosti, se snuje zunanjopolitična naša država. Pri tem je treba upoštevati zlasti tudi, da je naša država obdana okoli in okoli od vojaških enot osiščnih držav.

Vrhovno načelo naše zunanjopolitične politike je v tem, da se ohrani neodvisnost in nedotaknjenost našega ozemlja ter popolna svoboda v mejah naše države. Hkrati v zvezi s tem načelom je naša iskrena želja in iskreno hotenje, da ohranimo mir. Stvar spremnosti naše zunanjopolitične politike je in bo v bodočnosti, da bo ta osnovna in večika načela spravila v življenje. Kot najboljše javstvo, da bomo mogli varovati v zunanjopolitični in vrhovna načela, je naša odlična vojna moč. Tej naši vojaški sili se imamo v veliki meri zahvaliti, da v dobi splošne razvratnosti v Evropi naša država živi svobodno in neprinemagljivo notranja vez: Svoboda.

Smemo svobodna država. Nämamo napadatnih namenov. Tujega nočemo, svojega, nikomur ne damo. Imamo svojo narodno vojsko, ki jo vemo. Vsi smo enako prepričani, da se moramo kulturno, socialno, narodno in gospodarsko razvijati in izpopolnjevati edinole v narodni državi. Na krv in trpljenju je zgrajena naša narodna država. Kdor bi samo želel uničiti našo svobodo, bo zadel na složni odpor nas vseh. Tako nas zopet danes vse države velika in neprinemagljiva notranja vez: Svoboda.

Jasne besede ob pravem času in ob pravilki!

Povedo nam dovolj. Zato je vsak strah odveč. Sač bdi nad usodo države vlada, ki resnično skrbijo ohraniti državi in narodom časten mir, čim dalje mogoče.

Zato so naši pogledi v prihodnost jasni, vedri in odločni, ker vemo, da svoji vlasti lahko zaupamo, ker vemo, da se z nami ne igra bremzinsko, da skrbno varuje naše najviše: Narodovo čast in dostojanstvo države.

Drobne novice z Jesenic

Cerkveni koncert, ki ga priredi jeseniški cerkveni pevski zbor, se bo vršil na tisočih delo, dne 30. t. m.

Koliko je ura? Na Jesenicah se še spominjam, kako so nasprotniki naše delavške strokovne organizacije ZZD skušali oblačiti našega tovariša odbornika ZZD ob prilikl zleta v Belgrad in na Oplenac. Slo je za neko dozdevno "afero", ki jo je povzročila histerična sopotnica z neko uro. Kot zadnji odmet na to "afero" prinaša "Delavska politika" z dne 13. t. m. tole "častno izjavo": "S sestavkom, ki je izsel v "Del. politiki" z dne 28. 9. 1940, na tretji strani v prvi koloni pod naslovom: "Jesenice" "Koliko je ura?", ni hotel "Del. politika" žaliti Jordana Franca, tov. del. pri KID na Jesenicah, niti mu očitati tam našedeni dejstvje, ter izjavlja, da ni imela na takih obitke nobenega razloga in povoda. Uredništvo". Posebej se je "Del. politika" opravičila tudi s tem, da je povedala, da je tisto grdo in neosnovano poročilo poslal z Jesenicenj dopisnik g. Cvetko Kristan.

Uradne ure na občini. Občinstvo opozarjamo, da so uradne ure na jeseniški občini do preklica od 7 do 12 in popoldne od 3 do 6 ure. III. orodne tekme za prvenstvo ZFO se bodo vršile dne 29. in 30. t. m. v Krekovem domu na Jesenicah. Spored: 29. t. m. ob 8 zvečer obvezne orodne vaje I. in II. skupine na vseh orodjih. Nedelja 30. t. m.: ob 10 dopoldne: poljubne gimnastične vaje I. skupine in poljubne vaje na orodju II. skupine. Ob 3 popoldne poljubne orodne vaje I. skupine združene z akademijo s sodelovanjem Fantovskega odseka in Dekliškega krožka na Jesenicah. Na sporednu so gimnastične, rajalne in proste vaje ter orodna telovadba. Prijatele naše maledine in ljubitelje orodne telovadbe vabimo k obilni udeležbi na akademiji.

Širite in berite „GORENJCA“

KINOTALIJA
predvaja v soboto 22. marca ob pol 9. zveč, v nedeljo 23. marca ob 3., 5., 7. in 9. uri, v ponedeljek 24. marca ob pol 9. zv., na Mar. ozn. 25. marca ob 3., 5., 7. in 9. uri
giantično filmsko velečelo:

DEŽEVJE PRIHAJA

(SEN INDIE)

Tyrone Power, Myrna Loy in B. Joece

Pride: Zimsko-sportni alpski vitezfilm "Sanie o svobodi"

Delavski obzornik

V obrambu delavskega stanu

Pisec teh vrstic je po službeni dolžnosti inteterenal pri ravnateljstvu neke tečstilne tovarne. Ne da bi odgovoril na predmetno zadevo, je g. ravnatelj načel vprašanje o pogostih tativinah v podjetjih. Za delavskoga predstavnika ni prijetno poslušati take očitke proti nekaterim nezanesljivim življem med delavstvom. Kasnejše se je pisec na verodostojnem mestu prepričal, da je g. ravnatelj govoril resnico, kar potrjujejo tudi govorice med delavstvom samim.

Vsek stan ima v svojih vrstah tudi take, ki so mu v sramoto. Delavskoga stanu je številčno največ, zato je med delavci, žal, tudi največ takih nečastnih primerov. Izgovori, češ da je vrednost krivčno pridobljenega blaga neznanega ali celo brez primere z "delovanjem" nekaterih pustolovcev v višjih kr. gih, nikakor ne drže. Vsak je svoje vesti gospodar, vrhu tega pa slehernega človeka veče dolžnost, da častno izpolnjuje vse obveznosti tako napram delodajalcu, kakor tudi in še prav posebno napram tovarišem. Ne gre toliko zato, kaj in koliko je kdaj nagrabil, ampak vse bolj za ugled stanu. Zlasti delavstvo, če hoče uvejaviti svoje upravičene zahteve, mora s svojim ugledom preprečiti vsako zlorab. V prvi vrsti je dolžnost sotovarišev, da sami izrinejo iz svojega kroga ljudi, ki so delavskemu stanu v sramoto.

Kdor se spusti na področje krivčnega pridobivanja, je vse obsodbe vreden izrodek ker

jemlje ugled sebi in vsemu stanu. Zaradi enega pokvarjenca v tovarni trpi vse delavstvo. Dogodki v tekstilnih tovarnah so to v grobi luči izpričale. Poostreno je nadzorstvo, ki meri že kar v sitnosti. Zenske se morajo ob izhodu tovarn skoraj do golega sleč radi pregleda.

Odnos med delavstvom in podjetjem se zastopuje, nikar da bi se ublažil v skupno dobro. Največ trpi pri vsem tem pošteno delavstvo. Strokovne organizacije temu niso krije. Če bi se preiskali posamezni primeri bi se ugotovilo, da zvezdno organizirano delavstvo tega ne počenja. Morda je kdo iz tako zvezanih materialističnih vrst, kjer so mu ubili čut odgovornosti in ga sami napravili samo za številko družbe. Tak način delavskove vzgoje smo mi vedno odk'anjali in bomo tudi v prihodnje delovali na to, da napravimo iz vsakega našega člena osebnost, dostojno poštenega tovariša.

V interesu delavstva samega želimo, da se taki nizkotni pripetljaji iztrebijo za vselej, ker so v veliko gmočno in moralno škodo vsemu delavskemu stanu. Samo s poštenim deavstvom bo možno doseči boljše pogoje za obstanek. V tem stremeljenu po strokovno organizacijo podpirala vsakega svojega člena, ki je v gmočnih težkočah, pa pošteno živi in se zaveda svoje stanovske dolžnosti.

Delavci, delavke, zaradi ugleda vas samih in zaradi časti svojega stanu sami strogo nadzorujete svoje tovariše, da vas ne ponujače s svojimi nečastnimi dejanji. Naj delodajalcem (Dalje na tretji strani zgoraj)

H gornemu poročilu smo prejeli še z drugi strani tole pojasnilo.

Se vedno je dovolj takih, ki izrabljajo nejasnost sedanjih dni in razširjajo neutemeljene govorice. Včasih padaže na godna tla in priimejo. Pri resnih in razumnih ljudeh ne zadejejo v pravo in se razblinijo v nič.

Na sestanku v nedeljo z odborniki JRZ za radovljški okraj je prosvetni minister g. dr. Miha Krek povedal odkrito besedo in razdelil jasno sliko prihodnjih dni. Njegove besede so bile prav sprejetje pri vseh navzočih. Nekateri, ki so sedaj izvedeli za te besede, hočejo dati besedam g. ministra Iručača p-men in drugam.

Zaradi jasnosti in resnice bomo v kratkih peteh podertali bitno vsebino misli, ki jih je g. minister povedal, da nam bodo skrbeni resnični vodnik v sedanjih trenutkih.

Okrog in okrog nas divja bojna vihra. Svojo svobodno državo smo si na znotraj uredili in smo s sporazumom z dne 26. avgusta 1939 izvrnali medsebojne nesporazume, ki so do tej dobiti razvoj in okrepitev naših notranjih sil. Tako smo na znotraj močni. Krepi nas zavest, da je zadovoljnost slehernega državljanja na naše države popočna in da z zaupanjem glede v vojnike državnega broda.

Vsakogar spoštujejo, kdor spoštuje naše najvišje in nedotakljive svetinje: Nedotakljivost naših državnih meja in vrhovnost države. Dokler se spoštujejo ti dve osnovni, ostanemo

vidijo, da smo vredni spoštovanja in da sami znamo med seboj napraviti red in iz svojih vrst odstraniti sami vsakogar, ki bi se še držal s svojim malopričnim početjem povzročiti slabo sodbo o nas.

Da pa se bomo prav razumeli, je treba izrečno poudariti, da s tem nikogar ne navajamo k ovaduštu, ki je za zavednega tovariša prav tako nečastno, kakor je tudi za podjetje samo kaj neprimereno. Tovariš, ki ga zalotite pri nepoštenem dejanju, stogo posvarite „na čisti oči“ z opozorilom, da ga boste takoj javno osramotili pred vsemi tovariši, če se še kedaj držne, storiti kaj nečastnega. Če pa tudi to ne bi pomagalo, se mora tak „delavec“ brezobzirno nagnati iz podjetja in iz poštene delavske družbe.

Ce boste tako postopali in se zavedno in strnjeno oklenili svoje strokovne organizacije, bo vsako podjetje moralno upoštevati vašo disciplino in poštenje in boj za vaš gmotni položaj bo lažji in bližji svoji zmagi za vaš dobrobit.

15 odstotkov poviška pri Bratovski skladnici
V sredo, dne 5. t. m. se je vršila v Ljubljani skupščina Glavne Bratovske skladnice, kjer se

je obravnavalo vprašanje prostovoljnega prispevka delavstva za staro- in novoupoštevence BS.

Skljenjeno je bilo, da dobijo upokojenci BS vsi po 10% poviška ter se zagotovi vsem upokojencem najmanjša pokojnina 300 din na mesec, dvojnim sirotam in vdovam pa 200 din. Poročeni z nizko pokojnino prejajo še drugačne doklade, in sicer 150 din za ženo ter 50 din za vsakega nepreskrbljenega otroka.

Poviški se bodo krili iz prispevka, ki ga nosi eno tretjino delavstvo, eno tretjino industrija in eno tretjino kr. banska uprava iz bednostnega skladu. Eventuelni primanjkljaj krije BS iz izrednih dohodkov. Delavstvo bo plačalo svoj prispevek s 15% dodatkom na plačujoči prispevek na sedaj veljavne mežde.

Na predkonferenci dne 4. t. m. se je vprašanje do podrobnosti predstavljalo; izrazeni so bili sicer pomisli proti povišanju prispevka, vendar je prišla delavska delegacija do zaključka, da ako ona odreže, ostanejo pokojnine iste, kot so bile, kar pa sprito naraste dragocene, ne bi bilo socialno, ker aktivno delavstvo prispevke laže pogreša, kakor pa upokojenci višjo pokojnino.

TE DENSKE NOVICE

KRANJ

Umrla je preteklo soboto mati uslužbenca tiskarne Tiskovnega društva, ga. Jožeta Kofllovec roj. Zupanc. Bila je vzorna katoliška žena in mati 14 otrokom, od katerih živi še sedem. Pogreba se je udeležilo tudi zastopstvo vodstva in uslužbenc tiskarne. Zaljubiči družini naše sožalje, duši rajnike gospe pa večni pokoj.

Državna real. gimnazija v Kranju priredi v četrtek, dne 27. marca ob 16. uri, v gimnaziji telovadnici pevske koncert. Vstopnine ni, pač pa se bodo sprejemali prostovoljni prispevki za izpopolnitve pevske zbirke.

Po končanem koncertu bo sestanek staršev, na katerem se bodo mogli starši informirati pri vseh gg. profesorjih glede napredka in vedenja učencev.

Posebna vabila se ne bodo razpošljala. Vse prijatelje mladinskega petja vabi k udeležbi gimnazijsko ravnateljstvu.

Skupno združenje obrtnikov v Kranju vabi na 30. redno leto skupščino, ki se bo vršila v nedeljo, dne 30. marca t. l. ob 9 urah dopoldne v Ljudskem domu v Kranju po teme spred:

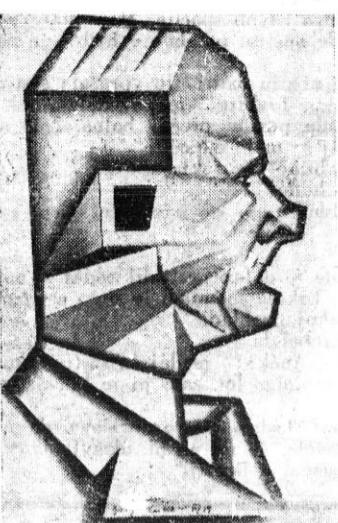
1. Otvoritev in pozdrav. 2. Volitev dveh očkovateljev zapisnika v smislu čl. 21. pravil. 3. Poročilo predsednika. 4. Poročilo tajnika. 5. Poročilo blagajnika. 6. Poročilo nadzornega odbora. 7. Računski zaključek za leto 1940. 8. Proračun za leto 1941. 9. Izvolitev članov po močniške izpitne komisije. 9. a. Poročila predsednikov odsekov. 10. Vajenško vprašanje. 11. Samostojni predlogi, ki pa morajo biti v smislu čl. 17. pravil združenja predloženi upravi 3 dni pred skupščino. 12. Raznoteroteri.

Ce ob sklicani urki skupščina ne bi bila sklepna — tako 1/3 članov ni navzoča —, se vrši eno uro pozneje v istih prostorjih, z istim dnevnim redom in ob vsakem številu navzočih članov.

Pravico izpodbijati sklepe skupščine imajo le oni člani združenja, ki so bili na skupščini navzoči.

V smislu sklepa 29. letne skupščine dne 24. 11. 1940 član združenja, ki ni poravnal članarine za tekoče leto in vseh zaostankov iz prejšnjih let, nima pravice govoriti na skupščini, ne more voliti in ne voljen biti.

Kondorjeva razstava karikatur je v Kranju žela kar zadovoljiv uspeh. Po zatrdilu g. Ladiščeva Kondorja je bil obisk razstave v Kranju sorazmerno celo boljši, kakor v Ljubljani. G. Kondor, ki je doma iz Murske Sobote, je samoučetnik. S svojo nadarjenostjo in svojevrstno tehniko v karikiranju prekaša v svojih zasnovah marsikatrega akad. slikarja.

Njegova dela so v najrazličnejših slogih, celo v kubistiki ima nekaj uspehl del. Zanimanje vzbujajo zlasti orientalski tipi, da je osebnosti iz vladarskih, diplomatskih in političnih krogov z raznih svetovnih kopnin. Tudi gospodarstvenikov, športnikov in filmskih zvezdnic in zvezdnikov ne manjka. Dela pa tudi portrete po naročni. Zdaj pripravlja g. Kondor razstavo tudi na Jesenicah, ki bo odprtia od 7. do 14. aprila t. l.

Zelimo umetniku, našemu prekmurskemu rojaku, mnogo uspeha v nadaljnjem njegovem delu.

Občni zbor okr. odbora društva R. K. V petek, dne 7. februarja se je vršila v Kranju VII. redna letna skupščina okr. odbora društva Rdečega križa v Kranju. Iz podanih poročil članov društvene uprave je razvidno, da je bilo društveno delovanje v preteklem letu zelo razgibalo. Potekalo je poglavito v dveh smereh: v vzgojno-propagandno in v organizacijsko. Opravila sta se dva bolničarska tečaj. Oba tečaja je dovršilo 15 moških in 47 žensk. Na Primskovem pa je se vršil samarjanski tečaj. Skušnje je opravilo 11 moških in 18 žensk. Izvedeni sta se dve nabiralni akciji, prva v Tednu Rdečega križa, druga poleti za nabavo sanitetnega materiala. Obe zbirki sta donesli društvo 8037 din, poleg tega pa že v raznem blagu v vrednosti nad 2000 din. Nabavljen je bil precej sanitetnega materiala, za kar se mora okr. odbor zahvaliti tudi mestni občini kranjski za izdatno podporo. Društvo je imelo v preteklem letu 96 rednih in 22 podpornih članov, kar pa je za Kranj vsekakor premalo in bi bilo želiti, da se v prihodnje število glede na sedanje razmere vsaj podvoji. Ob tej priliki prosimo vse meščane, da se ob nabiranju članov radevolje odzovejo naši prošnji in pristopijo k društvu.

Okr. odbor je skušal organizirati v vseh občinah kranjskega okraja občinske odbore društva RK, kar se mu je razen v eni občini tudi posrečilo. Pazno bo v bodoče zasedovalo delovanje teh odborov in jih z nasveti in predavatelji vedno radevolje podpiral, da ne zapadejo v mrtvilo.

Novoizvoljeni odbor se je sestavil takole: dr. Igo Šilar predsednik, dr. Janko Vidic podpredsednik, Joško Lampe blagajnik, Edo Vidic tajnik, odborniška mesta so zasedli: msgr. M. Škerbec, Karel Česenj, Franc Korbar, dr. Božidar Fađiga, Vinko Rupret, dr. Pavel Pance, dr. Joža Bežek, dr. Franjo Kočevar, Marjan Strle, Franjo Urbančič, Marija Bren, Marta Ankele, Filip Rotar, Marija Škerlj in Anica Rob.

Ustno licitacija za dobavo gramoz in gramozne zdrobljne razpisuje tehnični razdelek okrajnega načelnstva za cestne proge in območju kranjskega okraja. Ponudniki dobijo vsa pojasnila gledali in dobavnih pogojev, v uradnih ureh v pisarni tehničnega razdelka v Kranju.

Uredništvo vladno opozarja vsa društva in organizacije, ki žele, da se njihove prireditve oznanijo in se o njih poroča v „Gorenjcu“, najkrat z naznanim prireditvami dostavijo uredništvi tudi prosto vstopnico za poročevalca. Je to splošno veljavno pravilo za vse kraje, kjer kako javno glasilo izhaja in o prireditvah brezplačno poroča. In Kranj naj ne bo izjema.

Iz policijske torbe. Policija v Kranju je v zadnjih dneh polovila več potepuhov in delomrježev ter jih odpravila v pristojne občine, nekatere pa izročila sodišču, da poravnajo svoje stare račune. — V torek, zjutraj, ob 5.45, so stražniki našli na Kokškem predmestju, ob hiši Jurija Šimunaca, Franca Umnika p. d. Blažurja, obč. slugo s Predoselj, ki je ležal v nezavesti poleg svojega kolesa. Poklicani zdravnik, g. dr. P. Pance, je ugotovil, da je imenovan bil neke vrste epileptični napad. Bolnika so odpravili z reševalnim avtom na njegov dom, kjer je naslednje jutro umrl.

PRIMSKOVO

Materinska preslava se bo vršila v Prosvetnem domu na Primskovem na praznik Mati oznanjenja, dne 25. t. m., ob 4. uri popoldne. Na sporedu so deklamacije, simbolične vaje s petjem, lepa igrica itd. Vsi prav vladno vabljenci! Vstopnina prostovoljna.

NAKLO

V nedeljo, dne 23. t. m. ob 3 pop., bo sklopitočno predavanje v Stari Žoli. Predaval bo g. ravnatelj Vinko Zor o „Svetu v sedanji vojni“. Vstopnina za odrasle 2 din, za otroke 1 din. Lepo vabljenci vse!

STRAZISCE

Podružnica ZZD Stražisce ima svojo pisarno v Šmartinskem domu (pevsko soba). Uradne ure so ob torkih od 5 do 6, v petkih od 4 do 6 popoldne in ob nedeljah dopoldne od 9 do 11 ure. V tem času je odbor vedno na razpolago in za vsa pojasnila; sprejemajo se tudi novi člani in se poravnava članarina. Pisarna bo začela poslovati v nedeljo 23. t. m. — Odbor.

PREDOSLJE

Materinski dan. Na praznik Marijinega oznanjenja 25. marca ob pol štirih popoldne priredita Fantovski odsek in Dekliški krožek proslavo materinskega dne. Pridite, da se na praznik Nebeške Materje zahvalimo našim materam za njihove žrtve in ljubezen; da se spomnimo vseh tistih mater, ki jim srca trgajo zadnji vzdih, po daljnih bojiščih umirajočih sinov. Vstopnina običajna.

CERKLJE

V današnjih časih vse hiti za napredkom. Ko vsak stan krabi za temeljitejo stanovsko izobrazbo, da more korakati z duhom časa, bi bilo odveč govoriti o potrebi izobrazbe za kmecke dekleto kot bodoči gospodinje. Naša dekleta so vesela, da imajo priložnost na lahek način si pridobiti potrebno znanje, ki ga bodo potrebovale v bodočnosti. Ze tretjič je nameščen letos vodila naša požravnalna gdč. učiteljica Kordiša Tinka gospodinjsko-kuharski tečaj. Zadnji tečaj je bil preteklo nedelje zaključen. Štiri mesece dvakrat na teden je dvanatan dekleti v kletkem veseljem prihajalo v to Žoli. V nedeljo so priredila razstavo, da starši in zlasti druga dekleta vidijo, koliko koristnega in potrebnega so se v kratkem času ob vestni roki skrbne gospodinje naučile. Ob zaključku tečaja je bilo izrečenih tudi nekaj misli, kot skromno priznanje za skrbno delo, ki ga tisto vrši gdč. Kordiševa med našimi dekleti. Podprtanjem je bil tudi pomen tečajev, ki jim ni namen usposobljati dekleta za mestne službine, ampak vzgojiti jih za dobre kmecke gospodinje. Na tečaju, ki je bil menda prvi te vrste v našem okraju, sta med drugim sodelovala tudi cerkljanski rojaki dr. Joža Bohinc, banovinski zdravnik v Cerkljah, ki je zelo navdušen za vse napredek v fari, in kmetijski referent g. Wernig iz Kranja. Obema so bila dekleta zelo hvaležna za temeljito in koristna navodila.

TRŽIC

Sv. Jožef, tradicionalni praznik naših katoliških društev, je tudi letos razgibal Tržične. Zjutraj je članstvo v obilnem številu prispolilo k sv. obhajbi in s tem poudarilo duhovno stran praznika in svoje organizacije. Veličasten je bil sprevod po mestu, izpred Nashega doma. Na čelu cerkvena goiba za njo zastava FO, lepa četa fantov v krojih, članice v krojih, za njima pa večka armada naših mladih in mladčevskim praporom, na obrazih vseh vsečje — samozavest. Dalje častiljava zastava Prosvetnega društva sv. Jožefa in za njeno mogočno vrsta članov in članic. Po Glavnem trgu veličasten špalil občinstva. Sprevod je šel k sv. Jožefu, kjer je opravil sv. mašč preč. g. Jože Snoj, ki je v svojem krasnem govoru dal katoliški mladini načelnih pobud, nakazal prava pot in ji dal novega ognja in poguma. Po sv. mašč je sprevod krenil nazaj po Glavnem trgu pred Naš dom, kjer je bil razchod.

Popoldne je po Prosvetno društvo ponovil krasno igro „Triglavsko roža“ v Našem domu. V nedeljo popoldne se bo igra ponovila za otroke, kateri vabimo, da jo v obilnem številu prispetite gledati.

Zima na Kofcah. V soboto in nedeljo, dne 15. in 16. t. m. so bile na Kofcah tekme GZSP z Jesenic v smuku in slalomu, v izvedbi SKT. Vodstvo je dolodilo kot najlepši in najprimernejši prostor za take tekme na Kofcah — Košuti. Proga v smuku je bila izpod grebena Košute, cilj pa pred planinskim domom SPN na Kofcah. Slalom pa prav na temenu Košute. Ta Košuta s planino Kofce. Sijo itd. je danes še odeta v debelo snežno odajo. V toplem soncu se leskečejo kot kristali vrhovi, planine in vabijo smučarje pa tudi druge obiskovale. V dolini se že prebuja pomlad, na zasneženih Kofcah pa je bilo te dni vse živo smučarjev. Začetniki poizkušajo smučarske tajanstvenosti na planinskih poljanah in položajnih terenih poleg doma, boljši pa se povzpenjajo še višje. Po kratkem počitku pa smuk navzdol, užitek, ki vabi in vabi.

V načelju nastrostju so potekale nedeljske tekme. Krasno toplo vreme je privabilo na Kofce množico smučarjev in drugih priateljev. Zal, da se Jesenčani niso mogli ude-

V enem dnevu

Vam razvajemo film in kopiramo
stike — Drogerija B. ŠINKO-
VEC Kranj, Prešernova ul. 2.

ležiti, in je tekmoval samo znani tekmovalec L. Žvan. Povečani so tekmovali le člani SKT. Vkljub temu so pokovali vso borbenost. V smuku, slalomu in kombinaciji je zmagal Slavko Lukanc član SKT. Posebno lepo je bilo gledati mladino — juniorje s kakšno voljo do zmagovanja so tekmovali.

Rezultati tekme so bili sledči: v smuku t. Lukanc Šlavko SKT, 2. Žvan Ložje, Gorenje, 3. Čarkar Frenk, SKT. Isti vrstni red so dosegli v slalomu in skupni kombinaciji.

Po tekma je bila razglasitev rezultatov pred planinskim domom na Kofcah. Precepljena monažica smučarjev se je nabraala okoli zmagovalcev, kateri so prejeli od GZSP krasna darila. Društvo „Šola in dom“ na meščanski Žoli v Tržiču prireja v dneh od 24. do 29. marca vročajni teden za starše. Predavanja bodo v televodnici meščanske šole vsak večer ob 8. sači v torek 25. t. m. na praznik Marijinega oznanjenja bo predavanje ob pol štirih popoldne.

Sprek: ponedeljek: prof. Iva Segula — Dobra in slaba družina otroka.

Torek: dr. František Mis — Slabotni otrok. Sreda: prof. Anica Černej — Vzgojne napake doma.

Cetrtek: univ. doc. dr. Stanko Gogala — Ali naj otrok uboga?

Petak: prof. Venčeslav Čopić — Človek in delo.

Vabljeni ste vse, predvsem starši meščansko in ljudskošolskih otrok. Vstopnine ni. V pondeljek se bo vršil obehem tudi občni zbor društva „Šola in dom“.

ŠKOFJA LOKA

Priravite za tlakovanje Kolodvorske ceste so že pričele. Delavci že štirinajst dni pripravljajo 6000 cementnih robnikov, ki jih bodo položili ob obeh straneh ceste. Z delom na cesti bodo začeli ob koncu tega meseča, če bo vremeno ugodno in ne bo drugih morebitnih ovir.

Razrapana cesta. Ze večkrat smo v „Gorenju“ poročali o slabem stanju ceste od Škofjelskega kolodvora do predilnice. Ta odsek, ki se zanj menda nihče ne briga, je kar v obupnem stanju. Cesta je razkopana in v kontanjah se nabirajo mlakuže, zlasti pozimi, ko kopni sneg. Tem mlakam se je kaj težko ogibati in je večkrat treba kar bresti umazane mlake, kar povzroča obolenje in prehlade zlasti delavkam, ki morajo stati ves delovni čas v mokri obutvi. Cesta je občinska, največ pa jo uporablja tvrdki Hainriheri v Franc Dolenje k njihovim veležgam. Vprav pred hišo in žago Francu Hainriherju je cesta najslabša. Tudi občinska cesta skozi vas Pušča do Dobrave je prav tako v slabem stanju.

Škofjelske predilnice je darovala za zimsko pomoč 5000 din. Bog plačaj! Veliko so žrtvovali tudi drugi!

Začetek javnih del. V okviru gradnje moderne ceste Škofja Loka — Kolodvor je občina začela popravljati staro kolodvorsko cesto od Čreslarne do Plevne. Po tej cesti se bo namreč odvijal ves promet skozi vse poletje, ko se bo betonirala nova cesta. Na staro cesto dovaja gradivo s Kamnitniku. Na betonirano cestišče bodo nato navozili gramoz in vse skupaj zvajali, tako da bo cesta zmožna nositi naraščajoči promet. Delavci cestnega odseka so že tudi začeli betonirati robnike. Tako upamo, da bomo letosno leto le dobili takoj potrebno moderno cesto, ki bo zelo pospešila razvoj našega mesta v smeri proti kolodvoru.

Svetna bima v starološki dekaniji se bo opravila v Stari Loki v nedeljo dne 27. aprila; v Selcah v pondeljek 28. aprila; v Dražgošah v torek 29. aprila; v Železnikih dne 30. aprila; v Zalem logu v četrtek dne 1. maja; v Sorici v petek dne 2. maja; v Davčah v soboto dne 3. maja; v Rešetah v torek dne 6. maja; v Zabnici v sredo dne 7. maja; pri Sv. Lenartu dne 8. maja; na Bokovščici dne 9. maja; v Pojnah v soboto dne 10. maja; v Žireh v nedeljo dne 11. maja; v Novi Oselici v pondeljek dne 12. maja; v Stari Oselici v torek dne 13. maja; v Jeskovici v sredo 14. maja; na Trati v četrtek 15. maja; v Lučnah v petek 16. maja; v Škofji Loki v nedeljo dne 18. maja 1941.

Stavbna sezona. Tudi za letošnje poletje se obeta prav živahnova stavbna sezona. Tako bodo dočitali že lani započeti vili e. dr. Kovšič, in g. Franco Debeljak v Novem predmestju, kakor tudi stanovanjsko hišo g. Ivana Plestenjaku. Poleg Plevne bodo dozidali že tudi enonadstropno hišo g. Javha in sodarsko delavnico g. Homana. Pod Kamnitnikom bodo zgradili že garažo g. Livkota Rudolfa, poleg teh se obeta že nova stanovanjska hiša istega lastnika in že napol dozidana vila Valentina Zaletele. Kolikor nam je dosegaj znano, bodo novo zidali g. Franc Šifrer, trgovec, ki bo prizidal hiši ikolj in Franc Roblek. Tudi v okolici bo sezidanih več stanovanjskih hiš. Natisomembnejši pa bo gotovo novi objekt „Škofješke predilnice“, v katerem bo menda nastanjena barvarnica in tkačnica. Temelje za objekt so te dni začeli kopati.

O. F. O.

Vse odseke prosimo, da nam takoj, a najkasneje do 24. t. m. javijo, imena članov in mladcev tekmovalcev, ki se bodo udeležili Zveznih tekmovanj „čez drn in strn“, ki se bodo vršile na Ljubljanskem stadionu, dne 30. marca ob 11. uri. Nadaljnja navodila glede teh tekmovanj dobite v Zveznih poročilih za marčevske okrožne svete Št. a. oziroma jih boste dobili od okrožja ali Podzveze oziroma Zveze. Ne pozabite do 24. t. m., pozneje došle prijave se ne bodo upoštevale!

Drobne novice

Nova uredba o poštnih tarifah. Z odlokom ministra za pošto in brzojav so povisane poštne pristojbine s 1. aprilom 1941:

a) za navadna pisma: a) mestni promet za pisma do 20 gr 1.50, čez 20 gr je taksa ista kakor v medmestnem prometu; b) taksa za medmestni promet za pisma do 20 gr 2 din. za pisma nad 20 do 50 gr 3 din, za pisma 50 do 250 gr 4 din, za pisma 250 do 500 gr 6 din, za pisma 500 do 1000 gr 12 din, za pisma 1000 do 2000 gr 18 din.

b) Za dopisnice: za odprte je ostala nespremenjena, za zaprite: a) v mestnem prometu 1.50 din. b) v medmestnem prometu 2 din.

c) Za priporočena pisma: notranji promet za mestna in medmestna 5 din; mednarodni promet za Grčijo, Rumunijo in Turčijo 5 din, za vse ostale države 6 din.

Glavna zadružna zveza si je te dni izvolila novo vodstvo. Namesto umrlega predsednika dr. Antona Korošca je bil za predsednika izvoljen predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, za prvega podpredsednika pa minister g. dr. Fran Kulovec.

Cene se do 1. avg. t. l. ne smejo zviševati tistem blagu, ki je pod nadzorstvom.

1200 vagonov sladkorja bomo dobili iz Slovaške. Oddajala ga bo sladkorna tovarna v Belju.

26 konopljarn in 6 lanarn bo kmet. ministrstvo zgradilo v več krajih naše države.

Bolgarija ima mobiliziranih skupaj 17 divizij. Sedem divizij so poslali na južno mejo Bolgarije, dve pa na grško mejo. Konjenica je bila poslana v razne obmejne kraje.

Ruski sovjetti so prepustili četrto slovansko državo svoji usodi z opravičilom, da jih ni bilo zraven, ko se je to kuhalo.

Štrigova in še nekateri kraji, ki imajo večino hrvatskega prebivalstva, bodo odstavljeni banovini Hrvatski, Sloveniji pa bosta pripojeni občini Čabar in Osilnica. O tem sta se sporazumela predsednik JRZ v Sloveniji minister dr. Kulovec in hrvatski ban dr. Šubašić.

300.000 kg bombaža je prispealo v Maribor iz Rusije preko Nemčije. Naša država je po

trgovinski pogodbji z Rusijo naročila 4 milijone kg bombaža. A zaenkrat smo dobili le omenjeno količino. Sedaj še čakamo bombaž iz Turčije, kjer smo ga naročili okrog 10 milijonov kg. Če dobimo ves naročen bombaž, potem bodo imeli vse tovarne v Jugoslaviji dovolj dela.

Amerika se je dejansko odločila za vojno. Ameriški senat je nedavno sprejel z ogromno večino s 60 proti 31 glasovom zakon o neomejeni pomoči Angliji. S tem bodo ameriške bojne ladje, vojska in orožje začele prihajati v Evropo in na Kitajsko. Ameriške orožarne delajo na vso paro. Roosevelt je ob tej priliki dejal: „Mi smo zdaj pripravljeni dati. Naša skladniča so polna, naše orožje je pravvrstno, naša sposobnost dajati pomoč raste v ogromnosti. Prej ta pomoč ne bo nehala, dokler ne bodo zrušene vse diktature sveta, ki poskušajo človeštvu vsiliti svoj red.“

Brez dvoma je to zelo važen mejnik ne samo v zgodovini sedanje vojne, ampak tudi v zgodovini sveta.

Kmetijska petletka. Jugoslovanski kmetijski minister je izdelal petletni načrt za povzročno kmetijstvo. Načrt predvideva v prvi vrsti ukrepe za izboljšanje kmetijskih obratov in za boljše šolanje kmetov. Stroški za izvedbo načrta znaajo 1.8 milijard dinarjev in jih bo država krila s posojilom ter z dohodki iz izvoznega presežka kmetijskih pridelkov.

Tobačno olje. Prvi poizkusi so se dobro obnesli in že lani je bilo 400.000 kg tobačnih semen predelanih v olje. Iz 1 kg semena pridejajo nad četrt litra olja. Letos je namenjenih za predelavo v olje 5 milijonov kg tobačnih semen, iz katerega bodo dobili 1 in 1/2 milijona litrov olja. Tobačno olje se rabi kot zelo izdatna sirovina za pripravo jedilne masti in jedilnega olja.

MALI OGLASI
Za vsako besedo v malih oglasih se plača d. 0.50. Najmanjši znesek je 8 din

Važno! Modroce, otomane, spalne divane itd. izdeluje solidno in po nizki ceni **BERNARD MAKŠ, tapetnik — Na skali št. 5.** (v hiši g. Šipica)

Iščem čisto in vestno postrežnico za 2 krat tedensko popoldan. Naslov v upravi lista.

Proda se parcela 500 kv. m v bližini vile „Mare“ v Stražišču. Poizve se pri kolarju v Stražišču.

Izgubil sem denarnico v petek 14. t. m. ob 12 na Mohorjevem klancu od mesnice Jeršin do Savskega mostu. Poštenega najditelja prosim, naj odda denarnico in potrdila priti nagradi v mesnici Jeršin.

Njive v Brezjah dan v najem po zelo ugodnih pogojev. Naslov v upravi pod „Njiva“.

Opremljeno sobo, s posebnim vhodom, oddam. Lajerjeva 1/II.

Izredna priložnost! Več rabljenih šivalnih

strojev, tudi krojaških pocen prodam. Južnij Zevnik, Stražišče.

Smrekove veje v bližini Pivke večjo količino proda Foto Jug, Kranj.

Dvosobno stanovanje, kuhinja in predsoba se odda s 1. aprilom. Naslov v upravi.

Služkinja in hlapec za kmetijsko delo se isčeta. Naslov v upravi.

Ako imate kurja očesa in se Vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer Vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.— Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker Vam za malo denarja strokovno popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

VINO
pristno, po konkurenčni ceni dobite pri Centralni vinarni Ljubljana, Frankop. 11

LAVEL BREN
Projektira in prevzema vse tovarne in privatne zgradbe, izdeluje lesene vile vseh vrst po lastnih načrtih. Vsem cenjenim naročnikom se priporočam.

MESTNI STAVBENIK
Kranj, Bleiweissova 21

Najprimernejša velikonočna darila so krasne broše, ki so pravkar prispele!

Najboljši nakup in popravilo
B. RANGUS - KRAJN
KR. DVOR.
JUVELIR IN DOBAVITELJ

Sprejema hranične vloge in tudi vloge na tekoči račun. Hranične vloge se lahko vplačujejo tudi potom Poštne hraničnice in so vlagateljem te položnice na razpolago.

Hranične vloge se obrestujejo po 4% in so vlagateljem vedno na razpolago. Vezane vloge s tri mesečno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

RANILNICA IN POSOJILNICA
V KRAJU R. Z. Z N. Z. LJUDSKI DOM

PODLJUBNIŠKI:
HRIBAR
POVEST IZ ŠKOFJELOŠKIH HRIBOV
25

France je jezno postavil vrečo, ki jo je vzel očetu, v veži v kot. Na vratih pa se je tedaj prikazala Micka.

„Kaj sta imela z očetom, France?“ je vprašala brata.

„O nič posebnega. Očetu sem vzel onole vrečo, ki jo je hotel zopet nekam odnesti: kaj je notri, pa sama poglej!“

Micka je odvezala vrečo in izvlekla iz nje sladkor, lonec masla, nekaj moke in druge dobre. France jo je od strani opazoval.

„Lepa reč!“ je dejal. „Mi se doma trudimo, on pa z ženskami zapravlja, kar mi krvavo prigaramo! To se mora nehati, če ne zlepa, pa zgrda!“

„S kakšnimi ženskami?“ ga je debelo pogledala Micka.

„Kaj nič ne veš, da so oče kuhani in pečeni, noč in dan pri Ceglarici? Kmalu jo bomo dobili za mledo na Hribarjevino, če bo šlo še kaj časa tako naprej!“ je pojasneval France.

„K Ceglarici da hodijo, praviš!“

„Tako pravijo ljudje. Sam nisem šel za njimi gledati!“

„Bog nam pomagaj! Še tega nam je treba!“ je vzdihnila Micka.

„Da, res je tako!“ je pritrdil France in odšel na delo.

XV.

Zima se je že bližala koncu. Toplo marčno sonce je sijalo. Ptički so veselo peli in se veselili ženitovanja. Gabrova Ančka je že skoraj okrevala. Vendar se je držala še vedno bolj v hiši. da bi se na pomladanskih vetrovih ne prehladila. Komaj je čakala, da bo smela prvič v Loko. —

Sklenila je, da bo porabila to priliko in stopila k šolskim sestrám, ki so skrbele za ubožce in jim razodela svojo vročo željo, da vstopi v njihovo kongregacijo. Delala, trpela, molila in veselila bi se rada z njimi. — Tako bo povedala.

Ali Ančki ni bilo treba čakati niti toliko časa. Že ves dan je bila danes že nekam nemirna. Čutila je, da se bo prav danes zgodilo zanjo nekaj pomembnega. — Nestrnpo je od šivanja ves čas pogledovala skozi okno. Nečesa je čakala in sama ni vedela kaj.

Zopet ji je ušel pogled skozi okno na stezo, ki vodi mimo Ruparja in dalje proti gozdu. Roke so ji omahnile, tako da so ji očetove hlače, ki jih je šivala, skoraj padle iz rok. — Kaj se ne giblje nekaj na poti? Zdaj pa zdaj se je pokazalo nekaj belega. Ančka je gledala, gledala... Spoznala je: spredaj je spredaj je nekdo nosil koš, za njim pa je sla usmiljenka, ki vsako leto pobira po vaseh darove za siromake.

Ančki je srce hotelo kar iz prsi, tako burno ji je utripalo od razburjenja. Kriji je stopila v glavo in še sedaj je bila tako vsa iz sebe, da sama ni vedela, kaj bi... — To je dobro, da sem sama doma. Razdelila si je bom. Prosila jo bom.

Ko je prišla zopet nazaj je sestra že zavila s kolovozne poti proti hiši.

— Marija z Brezij, ti mi pomagaj sedaj! Tebi sem se zaobljubila! — je tiho pomolila Ančka.

V veži so se odprla vrata in zaškrpila v podbojih tako veselo, kakor da bi že zelo dobrodošlično.

Videla je, da je sestra zavila k Ruparju in med tem se je nekoliko zbrala. Zlagala je besede in stavke, kako ji bo rekla. Vedela je, da bo vse skupaj pozabilo, ali ni mogla drugače. Hitro je šla v svojo sobico pod streho, si opasala drug predpasnik in si popravila lase.

„Dober dan!“ je voščil ženski glas. „Ali ni nikogar doma?“

Ančka je imela tako suha usta, da ni mogla odgovoriti. Zato je stopila k hišnim vratom in jih na stežaj odprla. „Smo doma, smo!“ je končno iz-

davila. „Kar vstopite, sestra, sem notri v sobo. Pa še mož, ki čaka zunaj na vstopi!“

Sestra je stopila v vežo in poklicala še moža, ki je v košu nosil nabrene darove: „Janez! — Pojdite notri, dobri ljudje vas vabijo!“

Stari mož, ki je služil sestri za nosača, je vstopil.

„Kar v sobo stopita!“ je povabilo Ančko. „Pa tjaže za mizo sedita; vama bom dala malo prigrizka!“

Ančka je odhitela v shrambo, natočila dve skledici mleka in ju postavila na mizo. — Odhitela je vnočič in prinesla kruha.

„Dobri ljudje so tukaj; poznam jih že dolgo!“ je povedala med tem sestra Janezu.

„Jaz tudi,“ ji je pritrdil tudi Janez. — Poznam sem še očeta od sedanjega gospodarja!“

Ančka je že pritekla s hlebom in ga položila z nožem na mizo.

„Odrežite si kruha pa tudi mleko izpijta! — Vem, da sta trudna, ker dolga in strma je pot iz Loke k Sv. Andreju!“

„Seveda nisva ravno spočita. Moje stare noge me le nerade nosijo; posebno v hrib!“ je potožil Janez.

„Kje so pa oče in mati?“ je vprašala sestra.

„Na travniku, Trebijo!“ je povedala Ančka.

„Jaz pa sem bila pozimi precej bolna. Zato se pa moram sedaj še malo odpočiti.“

„Bolna ste bila?“ je rekla sestra.

„Da, pa še hudo!“

„Kakšno bolezni pa ste imeli. če smem vedeti?“

„Pljučnico!“

„Samo da ste jo dobro prestali! Sedaj se morete zelo paziti. Takole spomladi je silno nevarno in se človek takoj prehladi!“

„Ne bi jo prebolela, če...“

„Kaj mislite, Ančka?“ je dejala sestra. Ančko je poznala že dolgo let, zato jo je klicala po imenu.

„Kaj mislim? Trdno sem prepričana, da ne bi nikdar ozdravela, če mi ne bi zdravja izprosila Marija Pomagaj z Brezij.“

DRUŠTVO

